

անուանական էր եւ այլեւս կտրուած էր Կայսրութեան ու Հայոց միջեւ եղած այն կապը՝ որ վեցերորդ դարէն սկսեալ այնքան բարերար արդիւնք մը ունեցած էր Բիւզանդիոնի համար:

Անդրադառնալով Հայերու բերած նպաստին, Փրօֆ. Գարանիս չի վարանիր եզրակացնելու թէ Հայերու «դ՛րը այնքան տիրական էր այս շրջանին (Խ. եւ Ժ. դարեր) որ կարելի է այս երկու դարերու Բիւզանդական Կայսրութեան ականարկել որպէս Յունա-Հայկական: «Յունական», որովհետեւ ինչպէս միշտ, անոր քաղաքակրթութիւնը Յունական էր. «Հայկական», որովհետեւ անոր ճակատագիրը կառավարող եւ պաշտպանութեան համար զինուորական ուժին մեծ մասը հայթայթող տարրը Հայ էր կամ Հայկական ծագում ունէր: Աւելին, ատիկա ամբողջ աշխարհի համար պատմական նշանակութիւն ունեցող դեր մըն էր, որովհետեւ այս շրջանին էր որ Կայսրութիւնը իրագործեց իր մեծագոյն յաջողութիւնը, երբ Բիւզանդական բանակներ ամէն տեղ յաղթական էին, երբ անոր քարոզիչները տարածեցին Աստուածաշունչն ու քաղաքակրթութիւնը հարաւ-արեւելեան Սլաւներուն մէջ, երբ անոր մտաւորականները վերականգնացուցին Յայն հին արուեստը, այսպէս կարելի դարձնելով պահպանումը անոր գրականութեան: Հոս է, թերեւս, Հայերու ամենէն կարեւոր կտակը քաղաքակրթութեան» (էջ 57):

Կարեւոր նպատաւ մը քաղաքակրթութեան՝ զոր շատեր ջանացած են ուրանալ կամ մխտել, եւ որ սակայն Փրօֆ. Գարանիսի կողմէ այնքան գեղեցիկ եւ համոզիչ կերպով կը յայտարարուի իր սոյն գրքով:

Հայ-Բիւզանդական յարաբերութիւններու ընդարձակ նիւթին մէկ շահնկան, անկողմնակալ եւ զիտական փաստարկութիւններով ճշմարտացում ուսումնասիրութիւնն է Փրօֆ. Գարանիսի «Հայերը Բիւզանդական Կայսրութեան Մէջ» գիրքը, որուն անհրաժեշտ է որ հետեւին աւելի՛ ընդարձակ, աւելի՛ պատճառարանեալ եւ աւելի՛ ամբողջական զիտական աշխատութիւններ:

Ա. Գ.

Ս. ՅԱՆՈՒԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԼԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Նորին Վսեմութիւն Պահճաթ Թալանլի Եօր. զանանի Վարչապետութեան բարձրացման առիթով, հետեւալ հեռագիրները փոխանակուեցան Նորին Վսեմութեան և Ս. Աթոռի Պատրիարքական Փոխանորդ Դերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս. Ասլանեանի միջև:

7 Յուլիս 1964

Նորին Վսեմութիւն

Պահճաթ Թալանլի,

Ամման.

Յանուն իմ, Մբոց Յակոբեանց Միաբանութեան, Նուստադէմի Հայ Պատրիարքութեան եւ Յորդանանի Հայ համայնքին, կը ներկայացնեմ ամենէն անկեղծ շնորհաւորութիւններս՝ Ձերդ Վսեմութեան կողմէ Դահլիճի կազմութեան առիթով, եւ կը ցանկամ շարունակական յաջողութիւն եւ փառք՝ Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Թազաուրի հովանիին ներքեւ:

ՀԱՅՐԻԿ ԱՐԿԵՊՍ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Փոխանորդ

Նուստադէմի Հայ Պատրիարքութեան

13 Յուլիս 1964

Դերաւան

Պատրիարքական Փոխանորդ,

Հայոց Պատրիարքարան,

Նուստադէմ.

Շնորհակալ եմ այն շնորհաւորութիւններուն համար, զորս քսած էիք՝ նոր Դահլիճը կազմելու համար Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Թազաուրին կողմէ ինձի տրուած աւայական քանկազին վստահութեան առիթով: Թող Աստուած մեզի շնորհէ ամեն յաջողութիւն ի բարօրութիւն Յորդանանի, Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Թազաուրի հովանիին ներքեւ:

ՊԱՀՃԱԹ ԹԱԼԱՆԼԻ

Վարչապետ

Նորին Վսեմութիւն Հիւսէյն Թալանլի Եօր. զանանի Ընդհանուր Ոստիկանապետ Նշանակման առիթով, Ս. Աթոռի Պատրիարքական Փոխանորդ Դերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս. Ասլանեան հետեւալ հեռագիրը յղեց Նորին Վսեմութեան. —

Նորին Վսեմութիւն
Հիմնադր. Միջնադր.,
Ամման.

10 Յուլիս 1964

Յանուն իմ, Մրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան, Ներուսաղեմի Հայ Պատրիարքութեան եւ Յորդանանի Հայ համայնքին, կը ընդհանուրեմ Ձերդ Վսեմութիւնը արեւայական մեծ վստահութեան առիթով, եւ կը ցանկամ շարունակական յաջողութիւն ու փառք՝ Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Թագաւորի հովանիին ներքեւ:

ՀԱՅՐԻԿ ԱՐՔԵՊՍ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Վասն Ներուսաղեմի Հայ Պատրիարքութեան

Ի պատասխան, Ն. Վսեմութիւնէն ստացուեցաւ հետեւեալ գրութիւնը, ուղղուած Ս. Աթոռին Պատր. Փոխանորդ Գերշ. Ս. Հօր:

Գերաւանդի

Պատրիարքական Փոխանորդ,
Հայոց Պատրիարքարան,
Ներուսաղեմ.

Շնորհակալութեամբ ստացած եմ Ձեր ընդհանուրութիւնները՝ Ընդհանուր Ոստիկանապետի պաշտօնին բարձրացումիս առիթով:

Կ'աղօթեմ առ Աստուած որ սիրելի Հայրենիքին ծառայութեան մէջ մեզի ընդհանրապէս յաջողութիւն, Նորին Վեհափառութիւն Հիւսէյն Թագաւորի հովանիին ներքեւ:

ՀԻՐՄԱԹ ՄԻՀՅԱՐ

Ընդհանուր Ոստիկանապետ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Ն. Վ. Վարչապետէն. —

Ամման, 22 Յուլիս 1964

Նորին Ամենապատուութիւն
Պատրիարք Նիքիէ Տէրերեան,
Ներուսաղեմ.

Շնորհակալ եմ այն ջերմ եւ ազնիւ ընդհանուրութիւններուն համար զոր ստացայ Պուէնոս Այրեսէն՝ Ներկայ Դանիինին մէջ որպէս Վարչապետ նշանակումիս առիթով, եւ կը մաղթեմ ամենայն յաջողութիւն:

ՊԱՀՃԱԹ ԹԱԼՀՈՒՆԻ
Վարչապետ

Մարգարէի Յննդեան Տարեգարծին առթիւ, հետեւեալ հեռագիրները փոխանակուեցան Ն. Վեհ. Հիւսէյն Թագաւորի եւ Ս. Աթոռին Պատր. Փոխանորդ Գերշ. Ս. Հայրիկ Արքեպ. Ս. Դիւնի:

21 Յուլիս 1964

Նորին Վեհափառութիւն
Հիւսէյն Թագաւոր,
Ամման.

Յանուն իմ, Միաբանութեան, Ներուսաղեմի Հայ Պատրիարքութեան եւ Յորդանանի Հայ համայնքին, Ձերդ Վեհափառութեան կը մատուցանեմ ամենէն ջերմ ընդհանուրութիւններս՝ Մարգարէի Յննդեան Տարեգարծին առթիւ, եւ կ'աղօթեմ առ Աստուած որ պահէ Ձերդ Վեհափառութիւնը որպէս հովանի հաւատարիմ հպատակներուն, ընդհիւ սոյն Տարեգարծի օրհնութիւններուն:

ՀԱՅՐԻԿ ԱՐՔԵՊՍ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Վասն Ներուսաղեմի Հայ Պատրիարքութեան

28 Յուլիս 1964

Արեւայական Պալատ, Ամման

Գերշ. Ս. Հայրիկ Արքեպ. Ասլանեան,
Հայոց Պատրիարքարան,
Ներուսաղեմ.

Շնորհակալ եմ Մարգարէի Յննդեան Տարեգարծին առթիւ Ձեր յլած հեռագրով արեւայանում բաղյր ողջոյններուն, լուսազոյն մաղբաններուն եւ ազնիւ զգացումներուն համար: Կը մաղթեմ մշտնջենական յաջողութիւն եւ բախտ:

ՀԻԻՍԷՅՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ - ԲԵՄԱԿԱՆՔ

● Ուր. 3 Յուլիս. — Նախատեսակին ի Ս. Յակոբ Նախագահեց Լուսարարապետ Գերշ. Ս. Հայրիկ Արքեպ.:

● Շր. 4 Յուլիս. — Ս. Հօրն մեռյ Գրիգորի Լուսաւուչին (ելի ի վերապէս): Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի Աւանդատան Ս. Լուսաւորչի սեղանին վրայ: Ժամարարն էր Արթ. Ս. Կարապետ Քննչ. Անդրէասեան:

— Նախատեսակին ի Ս. Յակոբ Նախագահեց Լուսարարապետ Գերշ. Ս. Հայրիկ Արքեպ.։ Ապա, ըստ սովորութեան, Միաբանութիւնը ձերազիր երգեց «Տէր ողորմեաւ»:

● Կիր. 5 Յուլիս. — Տօն Կաթուղիկէ եկեղեցւոյ Ս. Էջմիածնի: Լանդիսաւոր Ս. Պատարագը Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ մատոյց չողջ. Տ. Արշակ Արղ. Բաշատուրեան: Ս. Պատարագի ընթացքին կատարուեցաւ Հայրապետական Մաղթանք նախագահութեամբ Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս.: — Կէսօրէ ետք Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ Անդաստան: Լանդիսապետն էր Գերշ. Տ. Նորայր Եպս.:

● Կիր. 12 Յուլիս. — Բարեկենդան Ս. Լուսաւորչի պահոց: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, Ս. Լուսաւորչի եկեղեցւոյ մէջ: Ժամարարն էր Չոգշ. Տ. Վաչէ Արղ. Իգնատիոսեան:

● Ուր. 17 Յուլիս. — Նախատօնակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս., որ ապա Ուրար կրելու արտօնութիւն տուաւ ժառանգաւորաց վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտներուն:

● Շր. 18 Յուլիս. — Ս. Լօրն մեղ Գրիգորի Լուսաւորչին (Գիւս Նիսարոյ): Ըստ սովորութեան, Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի Ս. Մակարայ մատրան մէջ, ուր թաղուած է Ս. Լուսաւորչի մատուցը: Ժամարարն էր Չոգշ. Տ. Տաթև Արղ. Դարիպեան:

● Կիր. 19 Յուլիս. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, Ս. Լուսաւորչի եկեղեցւոյ մէջ: Ժամարարն էր Չոգշ. Տ. Արշակ Արղ. Բաշատուրեան:

● Դշ. 22 Յուլիս. — Թարգմանչաց նախատօնակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս.:

● Եշ. 23 Յուլիս. — Ս. Թարգմանչաց վարդապետացն մեղ Սանակայ եւ Մեհրուպայ (Տօն ազգային): Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ Ս. Պատարագը մատոյց Արթ. Տ. Կարապետ Քննչ. Անդրէասեան: Հայր մերէն առաջ, Գերշ. Լուսարարացեալ Սրբապան նախագահեց օրուան յատուկ հոգեհանգստեան պաշտամունքին, ի հանդիստ հոգւոց Հայ մօքի վաստակաւոր մշակներու:

● Շր. 25 Յուլիս. — Նախատօնակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Գերշ. Տ. Նորայր Եպս.:

● Կիր. 26 Յուլիս. — Գիւս Տիոյ Ս. Աստուածածնի: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Գեթսեմանի Ս. Աստուածածնայ Տաճարին մէջ, Տիւրմօր Ս. Գերեզմանին վրայ: Ժամարարն էր Չոգշ. Տ. Վաչէ Արղ. Իգնատիոսեան: Երթ ուղարձի թափօրներուն նախագահեց Գերշ. Տ. Նորայր Եպս.:

● Ուր. 31 Յուլիս. — Նախատօնակին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս.:

Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

● Բշ. 13 Յուլիս. — Կէսօրէ ետք, ժառնգ. վարժարանի եւ Ընծայարանի Տեսուչ Չոգշ. Տ. Յակոբ Վրդ. Վարդանեան, որ ամիս մը առաջ ժառանգաւոր սաներ արձանագրելու պաշտօնով մեկնած էր Հալէպ, վերադարձաւ Ս. Աթոռ:

— Երեկոյեան, Ֆրանսայի ազգային տօնին առթիւ, Ամպասատօր պանդոկի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցաւ Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս., ընկերակցութեամբ Աւագ Թարգման Չոգշ. Տ. Գէորգ Վրդ. ի ե Տիւր Կարպիս Հինդլեանի:

● Եշ. 16 Յուլիս. — Կէսօրուան ժամը 1ին, եգիպտոսի Լանրապետութեան փոխ-Նախագահ Մարաջիտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէրի ի պատիւ, Ն. Վսեմ. Վարչապետ Պահնաթ Թալուանի կողմէ, ինթէրքոնթինէնթալ պանդոկի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցաւ Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս.:

● Շր. 18 Յուլիս. — Իրիկուան ժամը 6ին, Սպանիոյ ազգային տօնին առթիւ, Սպանական Ընդհ. Հիւպատոսարանին մէջ սարքուած ընդունելութեան ներկայ եղաւ Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս., ընկերակցութեամբ Չոգշ. Տ. Գէորգ Վրդ. ի ե Տիւր Կարպիս Հինդլեանի:

● Կիր. 19 Յուլիս. — Առաւօտեան ժամը 10ին, Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս., ընկերակցութեամբ Տիւր Կարպիս Հինդլեանի, ի շարս այլ յարմարաւորութեանց ներկայացուցիչներուն, ներկայ գտնուեցաւ Լատինաց Պատրիարքարանի եկեղեցւոյն մէջ, Լատինաց Պատրիարք Սօնա. Տ. Ալպէրթօ Կորիի յանձնարարական ձեռնագրութեան յանձնեայ Յորելեանին առթիւ մատուցուած Պատրիարքական հանդիսաւոր Ս. Պատարագին եւ Գոհարանական Մաղթանքին, ու ապա Պատրիարքարանի զանիթին մէջ կատարուած ընդունելութեան ընթացքին ի դիմաց Հայ Համայնքին իր շնորհաւորութիւնները ներկայացուց Ամնապատին Յորելեանին:

— Նոյն օրը, Չոգշ. Տ. Յակոբ Վրդ. Վարդանեան օգային զծով մեկնեցաւ Հարաւային Ամերիկա, իբրեւ Նուիրակ Ս. Աթոռայ:

● Դշ. 22 Յուլիս. — Դարձեալ Լատինաց Ս. Պատրիարքի Քահանայութեան Ոսկեայ Յորելեանին առթիւ, Երուսաղէմի Լատին համայնքին կողմէ, Ամպասատօր պանդոկի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցաւ Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս., ընկերակցութեամբ Չոգշ. Տ. Գէորգ Վրդ. ի ե Տիւր Կարպիս Հինդլեանի:

● Եշ. 23 Յուլիս. — Երեկոյեան, Պեճիքայի ազգային տօնին առթիւ, Պեճիքական Ընդհ. Հիւպատոսարանի մէջ սարքուած ընդունելութեան ներկայ եղաւ Լուսարարացեալ Գերշ. Տ. Հայրիկ Արքեպս., ընկերակցութեամբ Չոգշ. Տ. Գէորգ Վրդ. ի ե Տիւր Կարպիս Հինդլեանի: